

La testimoni negra

Andreu Sotorra

Angie Thomas. «THUG. L'odi que dónes (The Hate U Give)». Traducció de l'anglès d'Scheherezade Surià. Disseny de la coberta: Jenna Stempel. Art de la coberta: Debra Cartwright. Pàgs. paper 416. Pàgs. e-book: 285. Col·lecció Ficció. Editorial Fanbooks - Grup 62. Barcelona, 2017. A partir de 15 anys.

La incontrolada verbositat antidiplomàtica, maleducada i conscientment provocadora de l'actual president dels EUA, Donald Trump, ha desencadenat recentment —coincideix amb els dies de la meua lectura d'aquesta novel·la— que els moviments blancs anomenats alegrement «supremacistes» —un eufemisme per no

dir-ne directament neonazis, xenòfobs o kukluxklanistes— hagin provocat uns incidents a la població de Charlottesville (comtat d'Albermarle, Virgínia, EUA), amb el resultat d'un mort i diversos ferits per l'atropellament criminal contra una manifestació de grups antiracistes.

El cas no té res a veure amb la polèmica que hi ha als EUA des de fa uns anys arran de les freqüents morts de joves negres en enfrontaments en solitari amb patrulles de la policia —això també passava en temps del president Barack Obama—, però sí que té relació amb el cas recent de Virgínia si tenim en compte que a cada negre mort per la policia sense justificació es desencadenen disturbis de protesta de la comunitat afroamericana que marquen un perillós retrocés cap a èpoques de mitjan segle passat quan els negres dels EUA havien de lluitar per la igualtat dels seus drets.

La novel·la de l'escriptora Angie Thomas (Jackson, Mississipí, EUA, 1988), que representa el seu debut literari internacional, és el testimoni d'aquests enfrontaments entre negres i policies basat en el que podria ser un dels molts casos reals i bevent de les fonts de la coneixença que l'autora té de la seva infància en un barri de negres i de l'experiència viscuda d'enfrontaments amb la policia.

Però «THUG. L'odi que dónes» és molt més que la recreació d'un documental o d'unes cròniques de telenotícies perquè, a través de la protagonista, una adolescent de 16 anys que viu en el barri negre però estudia en un centre de blancs, l'autora mostra una manera de pensar, de comportar-se, de reaccionar davant els brots de racisme, de com ho assumeixen les famílies de negres que volen i dolen entre no abandonar la seva gent però tampoc prescindir de la igualtat de viure entre els blancs, i sempre des de la mirada dels que pitjor en pateixen les conseqüències.

Angie Thomas escriu aquesta novel·la el 2015 a partir d'un relat breu anterior del 2009 i en un moment que treballava de secretària d'un bisbe, representant del que ella anomena en la novel·la "el Jesús negre". Abans de saltar a la graella literària nord-americana amb una novel·la valenta i que no només ha causat un fort impacte als EUA sinó que ha estat ja traduïda a nombroses llengües, Angie Thomas ja havia intentat publicar un relat per a infants que li van rebutjar com a mínim una seixantena d'editorials. Un inici, doncs, prometedor, si tenim en compte que escriptors cridats a ser best-sellers han tingut sovint una rebuda similar.

«THUG. L'odi que dónes» està escrita amb un ritme àgil, molt cinematogràfic. Hi ha bandes rivals, tràfic de droga, violència, clans i famílies desestructurades, però en un estil literari on res no és sobrer i amb una trama plena de referències musicals o televisives,

sobretot en relació a «El príncep de Bel Air», aquella sèrie d'uns 150 capítols en la qual el jove protagonista dels afores marginals de Filadèlfia és enviat per la seva mare a viure amb un oncles benestants a Bel Air, en certa manera el mateix que també passa, amb totes les distàncies, a «THUG. L'odi que dónes».

El registre lingüístic de l'autora no perd, en la traducció catalana, aquesta viva original, de la mà de la traductora Scherezade Surià que a banda de dedicar-se a la traducció literària, ho fa també en el camp de l'audiovisual amb guions subtitulats, cosa que es reflecteix en la seva versió.

La protagonista Starr Carter té 16 anys, és negra, i ha viscut personalment la mort del seu amic d'infància, en Khalil, en un escorcoll d'una patrulla de policia quan els dos circulaven en un cotxe sense cometre cap negligència. Starr Carter es revolta contra la injustícia i és la testimoni negra que acaba declarant contra l'agent que va disparar a Khalil —l'anomena U-Quinze per la placa—, és l'adolescent també que surt a la televisió per donar la seva versió dels fets, que compromet la seva família i que, arran de no aconseguir que jutgin l'agent, desencadena un dels molts disturbis —en aquest cas en el barri de ficció Garden Heights— on no falten els saquejos dels descontrolats, els incendis a establiments i la revenja per tot el que ha fomentat l'odi dels blancs contra els negres. Una peça literària que aposta per la denúncia clara sobre la reviscolada del racisme en ple segle XXI en un moment que les veus de protesta formen part de la rutina dels EUA.

Enllaços d'interès

(per visionar-los, cal descarregar abans el PDF de la crítica):

Tres cròniques periodístiques que mostren la realitat equivalent a la ficció de la novel·la «THUG. L'odi que dónes», d'Angie Thomas:

<https://youtu.be/UKFsBv8bJSU>

<https://youtu.be/XjHNkPMqP9I>

<https://youtu.be/m2bjpa7-hRw>

L'expresident Barack Obama escriu aquest tuit (15/08/17) després del cas de Charlottesville: «Ningú neix odiant a una altra persona pel color de la seva pell, pel seu origen o la seva religió. Les persones han d'aprendre a odiar i, si poden aprendre a odiar, poden ser ensenyades a estimar. L'amor arriba amb més naturalitat al cor humà que el seu contrari.»